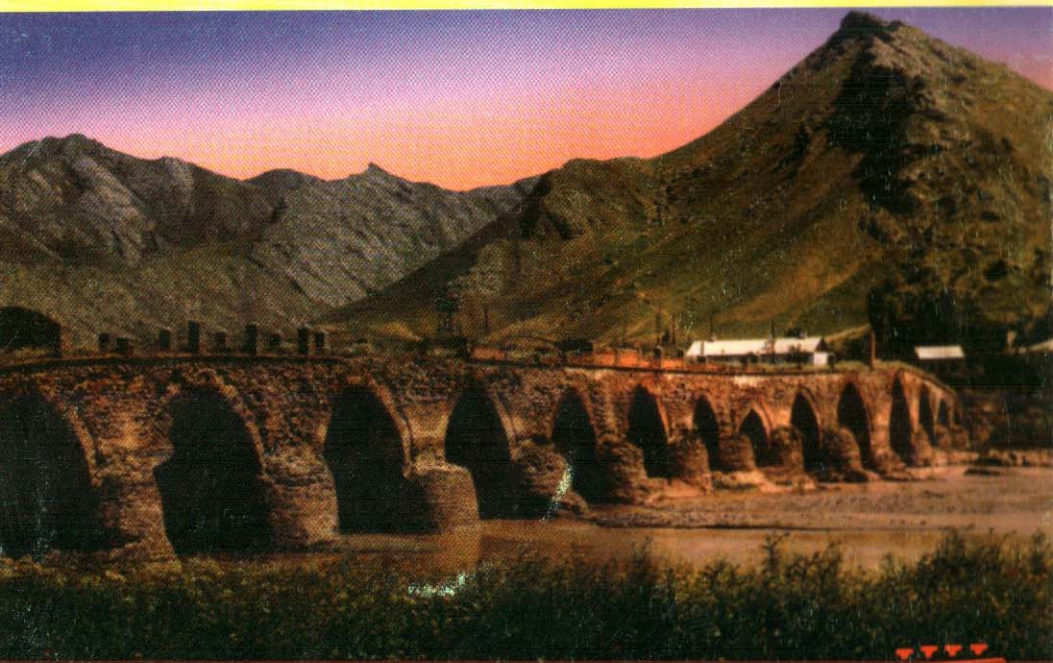

شاه
عاشق
والله
زرنهار

جواد دربندی

عاشقِ
والله و
زرتنهار

جواد دربندی

دربندی، جواد، ۱۳۲۵ - گردآورنده.

عاشیق واله - و زرنگار / جواد دربندی - تهران: اندیشه نو، ۱۳۸۰.

ISBN 964 - 6741 - 08 - 8

ص ۷۲

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

۱. شعر عامه ترکی -- ایران -- مجموعه ها. الف. عنوان.

۸۹۴ / ۳۶۱۱۰۰۸

ع ۴۲ / د ۳۱۴ / PL

م ۸۰ - ۱۷۲۴۳

کتابخانه ملی ایران

نام کتاب: عاشیق واله - و زرنگار

مؤلف: جواد دربندی

ناشر: اندیشه نو

حروفچینی: موسسه خدمات فرهنگی ایران ۱۴۰۰

چاپ: دلارنگ

نوبت چاپ: اول

تیراژ: ۳۰۰۰ جلد

شابک: / ۹۶۴-۶۷۴۱-۰۸-۸-۱ ISBN:

مرکز پخش: تهران، پاساژ فیروز، اندیشه نو، تلفن: ۶۴۲۷۳۷۱

مندرجات

صحيفه	آد
۴	«واله» كيميدير!
۱۲	سۆزلوك.
۱۳	اۇن سۆز.
۱۹	تورك ادبياتيندان.
۷۷	قايناقلار.

«واله» کیمیدیر!

عاشیق واله ۱۸ اینجی عصرین عاشیقلاریندان دیر. آذربایجان عاشیقلاری کتابیندا (ترجمه حبیب ادریسی): بو عاشیقی، عاشیق صمدین شاگردی بیلیدیر: آما بو داستاندا گورونورکی، صمد اونون شاگردی اولموشدور: الده آرتیق معلوماتیمیز یوخدور: آما بو عاشیقین شعرلری گؤستریرکی، دینی تحصیلاتی واریمیش و معلوماتلی ده رین - باخیشلی عاشیقیمیش. معصوم افندیله دئیشمه سی و اونون قارشیسیندا علمی معما و قفیل بندلری. دئدیگیمیزه دلیل دیر.

عاشیق واله یین: تاریخه، ادبیاتا: فلسفی مسأله مسلط اولماسی دئدیگی قوشمالاردان گورونور.

اونون جهان نامه سیندهن بیر نچه شعر شاهد مثال گلیر.

نچه پادشاهلار گلدی صاحب جنگ،
جمشید جم، نوشیروان و هوشنگ،
دقیانوس، هلاکو، چنگیز، تیمور لنگ،
اونلاردان بیرجه سی بو زمان هانی؟

***

(هانی خسرو، شیرین، یوسف، زلیخا،
هانی اصلی، کرم و امق عذرا،
شیخ ضعان سئومیش ایدی بیرترسا،
اونلارین، بیرجه سی بو زمان هانی؟

***

حافظ و نوائی، فضولی، جامی،
شیخ سعدی، هلالی، عُرفی نظامی
دوئیاسنده گشت ایلِب، تمامی،
فردوسی تک نطقی درخشان هانی؟

***

هانی؟ مُوللا پناه، بیوفا جهان،
تخلُوصو، واقف نظمی در افشان.
ایندی ائله میسین حق ایله یکسان.
تاپماق اوُلماز اوکامالدا، جاهانی؟

بونلارین هاموسی اونون تاریخه واقف اولوب، مطالعه ائتمگینه
دلیل دیر!

«واله»ین روان گرایلی لاری وار. اشاعیدآ نمونه سینی اوخویوروق
ایتیرمیشم مارالیمی،
بیر سینه سی یارالیمی:
گوندوز، صبر و قراریمی،
گئجه یوخوم، گسن دیلیر.

***

بونه عادتدیر انساندا،
اختیار قویمادین؟ جاندا،
بو ظلم اولماز مُسلماندا،
کافیرمی سن؟ نه سن دیلیر؟

***

ایسته دیگیمیز والهین بوتون شعرلرینی بو دفتره توپلاماق دگیل،
یالینیز اونون نئچه پارچا شعرلریندهن اونو آرتیق تانیتدیرماق اوچون
بورادا اورنگ گتیردیک!

آذربایجان تاریخینه بیر باخیش کتابینین یازدیغینا گؤره، عاشیق
والهین آدی کربلائی صفی دیر. بو عاشیق قوشمالارینا برابر غزل،
مخمس و دینی منظومه ده یازمشیدیر. مشهور «وجودنامه» سینده
انسانین آنا بطیننه دوشدوگو آندان یوز یاشینا قَدَر گنجیر دیگی
موختلف دوره لری، اولندهن سونرادا (قبر عذابی) نی قیامت
گونلرینی) تصویر ائتمیشدیر. عاشیق واله آذربایجان عاشیق لاری
ایچینده اوستاد بیر شاعیر کیمی تانینمیشدیر.

چهار عنصردهن شش جهتدن،

بیر قطره، منی دهن آلموشوز پیدا،

عدم دریا سیندا قالدیم آلتی آی،

قُدرت قادر و خالق اشیاء،

***

رحم ایچینده اول بنیاد اولدو دیل،

ایکی نقطه گؤزوم اولدو مُقابل،

بیر داماق بیر جیگر اولوندو حاصل،

دوققوز گونده تامام اولدو بو اعضاء^(۱)،

***

۱- آذربایجان تاریخینه بیر باخیش

بازاری دوققور جواد هشت: جلد اول صفحه ۱۵۴

چاپ ۱۳۵۸: کاویان

عاشیق واله ین داغینتی شعیرلری بونلاردیر.

(۱) ساللانا، ساللانا، باغا گلنده،

سروقامتیندن، خجالت چکر،

لاله، یانا غلاردان، نرگس، گؤزوندهن

غنچه، گولوشوندهن، ندامت چکر،

نسترن، بنفشه، چالیش سا، یوز ایل،

چتیندیر، غمزه نه، یتیش سین، موشگول،

مگر زوفلریندهن بحث ائدر سونبول،

دوشر ایاقلارا، غرامت چکر.

واله ین باغیرینی ائله دین بریان،

یاندیردین یولوندا ای ابرو کمان،

بیر تک من دگیلم حسنونه حیران.

حسرتینی. گل ولایت چکر،

***

یا:

گورهن دئیر نه آغلارسان،

هر درد، باش اولان کؤنول،

آخیردا، زونار باغلارسان،

غمه یولداش اولان کؤنول،

***

دؤیمادیم من، گؤز قاشیندان،
یاندیم عشقین، آتاشیندان،
گئتمز دومان هئچ باشیندان،
باھاری قیش اولان، کؤنول.

واله دئیر: گوللو خارسان

بیوفا، بی اعتبارسان

دئدیم بلکه، دؤزن یارسان،

گول باغری داش اولان کونول.

* * *

یا:

جنت شهرینه وارد اولموشام،

بیلیم یار ایچون، نه ائدیم ایندی.

زولفون لشگر چکمیش گنجین اوستونه،

نه بیدق گؤرونور، نه عالم ایندی،

* * *

توکنمز زولقولرین ها، سای ائله دیم،

موسانین. دستینده، عصای، ائله دیم،

بیر بدخو طرلانا، ها سای ائله دیم،

نه منه، رام اولدو، نه آله میندی

* * *

واله: اینان سک، رقیب دیر بد انسان،
کونول برک المادین خالدان بد انسان،
نه قدرکی جان چیخما ییب بدین، سان،
کسیلمز «یثنی دهن، نه عالم ایندی.

* * *

آدم آتا ایچون فرمان آنده،
یتیمیش ایکی میلت، سؤیلر آمان هی!
بیر پادشاه، قائیم اولسا یئرینده
ساقی سی، صهباسی، سؤیلهر آمان هی!

آق قار آندا، قاطیر آندا، آت آندا،
اوخو تیتره ک اوجو، اوون آتآندا،
حلاج منصور، پاموغونو آتآندا،
توخماق دئیهر: کیریش سویله ر آمان هی!

خسته واله، مین سمندین، سور، یثری،
قیامتده سالیناندا، سور، یثری،
غوغاگونو، مین اوکوزون، سور، یثری.
کوتان ده گر داشا، سویله ر، آمان هی!

* * *

(سۆزلر)

قاری: قوجا آرواد: اپریمیش چوخ عؤمورلو قادین
یالنیز: فقط

کندّه: جزالانماق ایچون زندانی نین بوینونا سالارلار:

ایاقا تاخیلامدا قاندا لاخ دئییرلر

بیژؤ: اینه گین بالاسی

دووران ییغماق: کندده و شهرلرده توپون آخیرگونو.

مجمعه گتیره لر قوناقلار پول سالارلار

دابانا کؤز قویدو: سرعتله قاچدی، (اصطلاح)

جیل بند: اصطلاحدا قافا، مغر:

کندینه: ترکیه ده: اؤزونه معناسی، کند، خود، اوز

عاباسی: دگرسیز قدیم پول بیستی و. عاباسی نی ایگیرمی دن بیرى.

مثال: «یئیر بیر بیستیلیک چیزبیز گلنده شهره هر کندلی، (لعلی)

وارماق: ترکیه: واسکی تورکو: گلمک

سین سیدمک: اذیت اتمک

قیسقانجا: فشارا

نرّیه: هارایا: ترکیه ده ایشله نیلر

مندیل: دستمال: ترکیه ده ایشله نیلر

ایرنگ - حيله.

تۇنقال: اودونون بیر بیرینین اوستونه قالاماق

یولجو: مسافر

قیفیل بند: معماً: عاشیق شعرینده بیر فورمادیر.

دئیشمه: عاشیق لارین بیرى - بیريله باغلاشماسى.

أون سۆز

لازیم اولدوکی، عاشیق لاری آرتیق تانیتدیرماق ایچون، بیر نئچه صفحه ده سۆز یازیلین، نیه کی، عاشیق نغمه کار، بسته کار، خلقیمیزین مغنیسی دی. گۆر سنیرکی، عاشیق لارین بیزیم آذربایجان ادبیاتیندا، بویوک، اساس رول لاری واردیر. خصوصاً فولکلوریک ادبیاتیندا دا، باشیمیری اوجالدیبلار.

اونلار، آن قدیمدن. ائل - اوبا ایچینده بیر بیلجی و آغ ساققال، علی الخصوص کندلرده، داعوا باریشدیران، بابالاریمیز دئمش کن قان باغلایان، آداملار اولوبلار.

- ائل سئون عاشیق لارین، سۆزلرینده و سازلاریندا حماسی لیک، جومرد لیک، وطن سئورلیک، آنا یوردونا، اؤز دیلینده، وورغونلوق، آتا-باباسینا حورمت ساخلاماق، آیدین آنلاشیلیر. یعنی اونلار، ایندی ده ده ده قورقود یولونون یولجوسو دولار. شهریار بو مطلبی دویموشدو.

«عاشیق لارین، سازلاریندا، سۆزوم وار.»

هر بیر ده ده عاشیقین، ادبیات ساحه سیندا، هم یازغی دا (نشر) هم قوشقودا (نظم) بیر بویوک نمایشنامه یازان یازجی کیمی گۆرونور یعنی، یازان، اوخویان، صحنه یه گتیریب ایفاء ائدن. موسیقی سیله برابر بیر نفر دیر، (عاشیق دیر) - ایندی لر بیلیریک، عاشیقین سازی دا، اؤزو کیمی تکینه کامل، بیر اورکست و سنفونی یارادان بیر دگرلی موسیقی وسیله سی دیرکی، اونون سازیندان، شاد و شن لیک هاوالاری؛ مثل گۆزه لمه، جلیلی، گۆیجه گولو - قمرجانلی یا خود

جنگی هاوالاری مثل: مصری کوراوغلو، میدان دیوانی سی یا عثمانی دیوانی - طبل جنگی یا غملى هاوالار مثل یانیق کرمی، دیلغم، غُرتی - منصورى، توره نیر، خالقا هدیه اولونور.

عاشیقارین بیر نقشی ده، تاریخی حادثه لری داستان صورتینده، سینه به سینه ساخلاییب، گلن نسیل لره تاپشیرماقدیر.

اونود مامالی بیق کى، صفوی سلسله سی نین خصوصاً شاه اسماعیلین، اوزونون ساز چالماسی، عاشیقاری آلفیش لاماسینین. عاشیقارلار دنیا سیندا، اوزونه حورمت قازانیبدیر. یارانیب داستانلار، هاوالار بوسوزه بیرنمونه دیر. ختایی تخلص ائدن شاه اسماعیل بین شعرینه دیقّت ائده ک؛

بیرگون آله آماز اولسام من سازیم،

عرشه دیرک، دیرک، قالخار آوازیم،

دؤرد شئیه چوخ بو دنیا دا نیازیم،

بیر ائلیم، بیر کلام، بیر نفس، بیر ساز.

ایندی ده، عاشیقارلار، حادثه لری و واقعه لری خلقین آراسیندا،

پایماقدا، و خلقی باشاسالماقدا بویوک رول اوینایرلار.

اؤتن اون ایله ده عاشیقارلار شاعر شجاعیتین شعرلری نین

اوخونماسی، ظولمؤن - ستمین، بویقونچو، سویقونچو، ئولکه لرین

انسانلارا زور دئییب، بشر حقوقوندا دانیشانلارا، گناهسین

انسانلارین، ائو - ائشیگی تالانماسینا قره باغ داعوسیندا بیر نشانه دیر.

گئدنلری آندا و ثریب یولوندان،
قایتاریرام یاتمیرام کی، گئجه لر،
۱۶۰ مین کؤز - کؤز اولان یارانلی،
باغلا بیرام، یاتمیرام کی، گئجه لر،

یورد - یووامیز وئیران اولوب تالانیب،
بولاغلارین نغمه سیده بولانیب،
آددیم - آددیم بوداغلاری دولانیب
یوخلا بیرام، یاتمیرام کی، گئجه لر.

***

طالعیمز بختیمیزی قودوردوب،
«شجاعتی» وطن دردی اوتوردوب،
بالالاری، گوله گوله یاتیردیب،
آغلا بیرام، یاتمیرام کی، گئجه لر.

***

که بیر آجی حادثه ده ن حکایت ائدیر، یا عاشیق حسین جاوانین
«... مشکین شهر»ین «مرزه خلف کندینده. حاتم خان اوغلونون علی
خانین واسطه بسپله کامران عزیزلی نین ۸ باشیندا یاندیریلان
قیزی (سیاره) یه، اشاره دیر:
عاشیق حسین، بو حادثه نی شعره چکیب، تاریخده سندکیمی
ساخلا نیب، بئله یازیر:

قولا غیما، بیر سس گلیر جنوبدان،
ظولمدهن اود دوتوب انسانلار یانیر،
آنا فریادیندان کورپه سسیندن
یوواسیندا یاتان قوشلار اویانیر

سیلینمز اوّره کدن بونا حاق قانلار،
نه حاتم خان قالار نه علیخان لار،
«جاو ان حسین» بوزاواللی انسانلار،
آزادلیق یولوندا، اود دوتوریانیر.

***

گنجمیش ده کلاسیک ایناملارا گوره، دده عاشیق‌لارا وئرگی (بوتا)
وئرلر میس، او عاشیق‌لادا،
اؤزلری، داستان یارادیب، بیر رساله کیمی، قالانلارا، یادگار
قویاردیلار، ادعاسیز اولدوغلارینا گوره ده، داستاندا اوز آدلارینی
گتیرمزدیلر.

عاشیق‌لار ایچینده بیر اوستاد عاشیق، بعضاً ده ده آدلانیب.
اونلارین ایچینده، بیر اعلم مجتهد کیمی تانیلاردی او ایندی بوتای
آذربایجاندا و اتای آذربایجاندا، اونلازین یولون گئدن چونخدور.
چاغداش دؤوروموزده، عدالت نصیب اوف، چنگیز
مهدی پور،

سازدا یعنی ساز مکتب صاحب‌لری اولدولار.

دهده عاشیق‌لار عاشیق‌لیق علمیندهن سونرا، بیر بؤیوک شاعیر، عارف، اجتماعی علمه، معلوماتا، تاریخه شریعته، طریقته - اخلاقا - مالک اولمالی دیر.

عاشیق واله ده: بو عاشیق‌لاردان بیر نمونه دیر:

اونون. بیر پارا شعرلرین - داستانی توپلاییب، عاشیق‌لار دونیاسینا تحفه کیمی دهیر لندیر مک اولار. البته عاشیق «واله‌ین». باشقا شعرلری وارکی، دیوانی. اؤزو بیر مجموعه دیر.

اومید ائدییره مکی باشقا بیر فرصت اولدوقدا حاضیر لاییب چاپ ائده ک.

احتراملا جواد دربندی

تهران - ۱۳۶۴

استادنامه

يول گئيچين زيارته گنده نلر،
بیر یتیمی، سئویندیرسن یاخشیدیر.
نه لازیمدیر زحمت چکيب يول گئتمک،
آج، چیلپاقی گئیندیرسن یاخشیدیر.

من بیلیرم شهرت اوچون گئدیرلر،
اوزون يوللارینی، گوډه ک ائدیرلر،
آخیر گليب فقرانی، دیدیرلر،
دوز انسانین خیرین دئسن یاخشیدیر.

من واله ام، دوزدور منیم ایلقاریم،
هئيچ کیمسه يه يوخدور منیم آزاریم،
منه قسمت اولسا او زرنگاریم،
او يار قوللوغوندا دورسان یاخشیدیر.

استادنامه

هئچ واختلا سیله وئرمه امگین،
سنی سایار، جیوالاغی، بگنمز
کاسییلیقدا، تاپماز، یوان چوره گی،
گریئتسه بایلیغا، یاغی بگنمز.

***

جزئی چشمه ندن طعن ائدر چایا،
دهلی محتاج اولماز عاقیل کیمسه یه،
بیرکس آلچاقدان چیخسا اوچایا،
اوزوندهن غیرنی داغی، بگنمز،

***

هابئله گلیدی، دؤر زامانا،
تولکو هجوم ائدیرشیره، اصلانا،
یابی جولان ائدیب گیرر میدانا،
کهلن آتی، باهار چاغی بگنمز.

***

مثلدیر، آتلیا چاتماز پیادا،
خرگوشلار، قوردیلا گیرره عنادا،
اوزونه جه غره وئره صحرادا
کیچیک تپه لرده داغی بگنمز،

***

هئچ کرنای اولماز فریاد جرس
دفع لانه ائتمز خزان خارو خس
بزیرگانلار گئیری متاع عبث
«واله» هنددهن گلن آقی بگنمز.

اوستادنامہ والہ

د، نچہ شاد اولوم بو عالمده من
دنیا فانی، انسان مہمان دگیل می؟
ان سگیزمین بیوک سیرلی دریالار،
باشدان باشا دولو آل قان دگیل می؟

***

تاریخین جیرانی بیزہ یان وئیر،
ظالمہ، جلادا، قووت، قان وئیر،
فقیر فقرالار، واختسیز، جان وئیر،
زامانا یوخسولا دوشمان دگیل می؟

***

ظالمی شاه ائدہر بی مُرُوت فلک
ظولمونو گورنده: دئیر؛ مبارک
قویمویور عالمده، بیزده گون گوره ک
انسانا ظولم ائدن، انسان دگیل می؟

***

والہ نچہ دوزسون بئله محنتہ،
طریق اہلی دوچار اولوب مہلتہ
نچہ پیرانہ لر گلیب منتہ
قامچی آلتدا، جسمی عریان دگیل می؟

تورک ادبیاتیندان

عاشیق «اله ین» داستانی

دمیرقاپی دربند وزرنگار

میاندو آب ماحالی نین، فاشیقچی کندینده ن رحمتلیک عاشیق

«حسن» ین روایتینه گوره توپلانیب

جواد دربندی

واله آذربایجانین آن بیوک شاعر و عاشیقلا ریندان ایدی، بو عاشیقین

صمد آدیندا بیر شاگردی واریدی، واله ین یانیندا عاشیقلیق درسی

آلیردی.

گونلرین بیر گونونده، صمد ائوه گلنده. گوردو بیر قوجا قاری، یول

اوسته اوتوروب،

قاری صمدی گورجک چاغیردی؛ صمد!

دئدی، بهلی.

دئدی، هئچ سن اوتانمیرسان؟ والهین دالینا دوشوبسن، اونون یانیندا شاگردلیک ائدیرسن؟ صمد دئدی: قاری نه نه! نئجه!
 قوجا دئدی: هر یئره توپا گئدیرلر، هئچ سنین آدین آرادا بوخدیر.
 هامی دئیر والهین دسته سی، تویدان گلیر، سن کی اوزون عاشیقلیق بیلیرسن. بئله گوزل اوخویورسان. بو قدر قابیل سن. بیر بالابانچی مَعطلی سن، اوزون بوایشه باشلا، واله دن آیریل، دئسین لر، صمد بوتویو ائله دی. آدین سانین هر یئره یایلسن!
 بو سوؤز صمدین عاغلینا باتدی، ائله اورادان عاشیق والهین یانینا قایدیب.

دئدی: اوستا منیم حَقّ - حسابیمی ائله، واله دئدی: نؤلوب. هارایا گئدیرسن؟ اولما مندهن اینجیمی سن؟ صمد دئدی: یوُخ اوستا اینجیمه میشم، آما خوش ده گیلیم سنین یانیندا بوندان آرتیق قلام.
 واله سوروشدو: سوؤیله آخیر نولوب، منده بیلیم دا! صمدین جوابی یوخودور وئرسین.

دئدی: اوستا حسابیمی حقییمی ائله قورتار، بوندان آرتیق منی یوباتما. سندهن نه قدر تئز آیریلسام. صلاحیمادی!
 واله عاریف عاشیغیدی، صمده باخیب دئدی:
 گل بو فیکردن. بوایشدهن قاییت. چوخلو گره ک درس آلاسان پیشه سن، عاشیقلیق چتیندیر. گنده رسن بیر یئرده، سنی سوؤزونن

باغلارلار، سازینی الیندهن آلالار، دارا دوشرسن.
صمد دئدی، - یوخ، هاردا گوردون منی باغلاب لار حتی ایستیلر
اؤلدوره لر، هاراییم گلیب سنه چاتسادا، سن گلمه!
واله صمدین حق حسابینی ائلدی، صمد تشتت له واله دهن
آیریلدی.

...سبزه عرض ائله یک، دَمیر قاپی دَربنددهن، دمیر قاپی دربندده
 پاشا خواجه یعقوبون بیر قیزی واریدی، زرنگار خانیم. درس
 اوخوموش ساوادلی ساز، سۆز بیلر، شاعر ایدی.
 آتاسی وصیت ائله میشدیرکی، قیزیم، منیم یئریمده جانشینیمدیر
 ایمدی.

قیز آرّه گیتمک ایسته میدی، آتاسینا دا دئمیشدیرکی هرکس، منی
 سۆزده، بیلیمک ده، سازدا، باغلاسا اونا گنده جگم.
 زرنگار بیرگون وزیر، چاغریب بو مسألہنی اونلان آرایا
 قویموشدو، وزیر دئمیش ایدی:

إعلان ائله هرکس، گلیب منله باغلاشیب، منی سۆزده باغلاسا،
 اونلان ائوله نه جگم.

اؤندا، آذربایجان دا، یاخشی بیلیجی جاوانلار وار، گلرلر، سن لن ده
 باغلاشارلار، هانسین دا به یه نه سن باغلاشاندا، بیر آز قیسا گلرسن،
 اؤنا گنده رسن،

صمدده، بو سۆزو ائشیدمیش ایدی،
 - واله دهن، آیریلاندان سونرا، سازی چینگینه سالیب، دئمیشدیر،
 واللاهی. گنده جیم، بوقیزیلان، باغلاشام، یاؤله م یا بو قیزی آلام،
 واله ین ده طعنه سیندهن قورتارام، صمد سازی گوتوروب، سفر
 چیخدی، یول وسایطینی ده گوتورموشدو.

صمد دَمیر قاپی دربنده یولا نمیشدیر،
منزل به منزل گئدیب چوُخ سوروشاندان سونرا،
دمیر قاپی دربنده چاتیب، عاشیقلارین باغلاشدیقی یئری تاپیر،
اورایا «آجل میدانی» دئییردیلر.

صمد سوروشا - سوروشا اجل میدانینا یئتیشیر.
گۆزه تچیلردهن بیرى بو غریبه عاشیغی گۆروب سوروشور.
آی عاشیق هارایا گئدیرسن!
- صمد جاواب وئیر:

هرکسین ده ایشی گیزلین اولسادا، منیم ایشیم آشکاردی، سازى
گۆرمورسن می؟ گلیمشم زرنگار خانیملا باغلاشام.
زرنگار خانیم خبر گئدیر.

زرنگار خانیم اوبیلیجی کنیزلردهن، بیرینی، تازا گلن عاشیغین سینا
قینا، دئیشمه سینه گۆنده ریر.

بیلیجی خدَمه، گلیب صمدیلن بیر آزدئیشیب، نئچه آغیز سوزدهن
سونرا، صمدی باغلایب، سازینی الیندهن. آلیب، اوندو ستاغا سالیرلار
... جومعه دهن - جومعه یه. زرنگار خانیم زندانا باش چکردی.

بیرگون، زندانا باش چکمه یه گلیمش ایدی، زندانی لره ناهار وئیر
دیلر، عاشیقلاردا، بو زنداندا قالیردیلار، زرنگار خانیم سوروشا -
سوروشا اوزون صمدده دوتوب. دئیر. آی اوغلان سن. اوتئزه گلن
عاشیق دگیل سن می؟

صمد دئیرنییه، منم.

زرنگار دئیر: آما سن شانسلی آدام سانها!

صمد دئیر. نئجه به یه م؟ خانیم!

زرنگار خانیم دئیر، گؤز قویموشدوم، سنه پای چکنده ایکی نفرین

پایی سنه چاتدی.

صمد دره یین ده ن بیر آه چکدی!

قیز دئدی، عاشیق نیه. آه چکدین؟

صمد دئدی: خانیم! آلاه باعثین ائوین بیخسین، باعث اولانا،

باعث اولسون.

منیم بیر اوستادیم وار ایدی، همیشه چوره ک یینده. تویوغون،
دؤشون منه وئر ردی. من اونون اولزونه دوردوم. ایندی بوگونه
قالمیشام.

قیز سوروشدو، اوستادین کیمدیر؟ اودا سنه تای دیر یا بیر شئی

بیلر؟

صمد: گولومسیه ییب، دئدی.

خانیم سوزلر اوستادی عاشیق واله، هم شاعیردی، هم اوما
خالدا، اونا تای جاوان، بیلن، شصتلی یوخدور، او قره باغدا ابدال
گولاب، کندین ده اولار، اوبئله جاواندی، ها آدام اولزونه باخاندا سسینه
قولاغ آساندا، مبهوت قالار، من بویاشادا ده ائله بیر جاوان سؤز بیلن
گورمه میشم، سینه دفتر. بیر عاشیق دیر

زرنگار خانیم، صمدین بو تعریفین دهن، اونو گوئرمکه ماراقلاینب،
صمدن سوروشور:

اولارکه، بیر نامه یازاسان گلّه بورایا، یوخسا قورخارا!
صمد دئیر:

او عاریف دیر، اشید سه کی شاگردی، دوتساقدادی اوزو گلر.
زرنگار خانیم. دؤزمه ییب، صمدین چوخ سؤزلرین ائشیده نندن
سورا، قلم کاغید ایسته ییب! بو مضموندا اونا دعوت نامه گوئدریب،
اونو دئیشمه یه چاغیریر:

باشینا دولانییم ای عاشیق واله،

اگر عاشیق سن سن؟ بو میدانه گل!

یا عاشیغلیق آدین گوئور اوستوندهن،

یاسور، سمندینی بو مثیدانه گل،

زرنگار بو نامه نی یازدیقدا، صمد آلتدان آلتدان قیزا باخیب. گوردو، کی
عاشیقلارین چوخو بو قیزین جامالینا وورولوب لار،
یوخسابو عاشیقلارکی کوروب ائله سؤزیله نی یوخوموش.

ایکنجی بندی زرنگار خانیم نامه ده بئله یازیر.

دیلمدهن چیخییدیر، بیر بئله ایلقار.

کیم، منی باغلاسا، اولام اونا، یار،

عاشیقلار باشیندان تیکدیرره مینار،

قییار اولسان سن ده، شیرین جانه گل.

صمد بیر فیکر جوموب، قیزین بو قدر تلی سؤزوندن شعریندهن
چکینیب اؤز - اؤزونه دئدی:

«والهی» وئردیم دهدهمین کهنه بورجونا. بو قیزیامان

بیلیجی ایدی،

او چونجو بندی قیز بئله یازدی

بیر نئچه عاشقی ائله میشم بند،

ایاغیندا کونده، بوینوندا کمند،

آدیم زرنگاردیر، مکانیم دربند

آلار اولسان سن ده داغستانا گل

نامه نی قوتارانندان سونرا، قیز اؤز قولاملاریندان بیر یسین:

چاغیردی: نامه نی وئریب دئدی:

بونامه نی آپاریب قره باغدا آبدال گولاب کنندین ده عاشیق «واله» هه
یئتیره جکس.

قولام دئدی: خانیم من اورانی تانیمیرام، من گئده بیلمرم.

زرنگار سوروشدو: نئچه ایلدیر بورادا خدمت ائله میسن؟ قولام
دئدی - ایگیرمی ایل،

زرنگار دئدی: بونامه نی آپاریب یئتیرسن، ایگیرمی ایلده آلدیغین پولو
بیر یتره ده سنه وئره جگم.

غولام دئدی. خانیم ظارافات ائله دیم.

اویول لاری آللی دفعه گئتمیشیم.

زرنگار بو سۆزلىرى ده مکتوبون آلتيندا آرتيردى. اوستونه بيرده
نه ده يايلىق قويدو، يازدى،
«آى عاشيق واله لياقتين وارسا، گل شاگردين صمدى اساره تدن قورتار،
زندان دان خيچارت.

يوخسا، بوياليغى اورت باشيوا، آروادلارا ايچينده اوتور كيشيلىك
سندن ساقط اولسون» والسلام.

قولام نامه نى يايلىغى گۆتوروب يولا دو شدى. گل هاگل، گليب
قره باغين آبدال گولاب كندينه ياخين لاشدى گۆردو يولون كناريندا،
بير بيزوچو بيزو اوتارير.
بيز وچودان سوروشدو.

كيشى، عاشيق واله بو كنده اولارمى؟ بيزوچى دئدى - بلى، ايندى
ده كنده ائتل بگى نين توبودور، توى دادير.

قولام، اوز - اوزونه دئدى، قوى، بو ماحالين آداملارى نين بير
عقلىنى يوخلايم:

بيزوچى يئردن چورچوب بيغردى كى، اوجاق يانديرا:

اؤزون بيزوچيا دوتوب دئدى:

چوبان، نه ايش گؤرورسن؟

چوبان دئدى، هئچ زاد. چؤر چؤپ بيغيرام.

قولام سوروشدو:

چؤر نه دى، چؤب نه دى؟

بیزوچی دئدی:-

چور، او دوران. آغاشلار. کول لار،

چوب - یئره توکولن لردیلر.

قولام، اؤز-اؤزونه دئدی، بو ماحالین آدام لاری ائله بیل کی، سؤزو معنالیان فیکیرلی آدام لار دیلار. بیزوچی دان آیریلب کنده ساری یولا دوشدو.

«واله»ین ائوینی سوروشا- سوروشا گلیب قاپی سین چالیدی. بیر قوجا آرواد قاپینی آچیب، گوردو یول آدامی دیر. غریب دیر.

قلام سوروشودو: نه نه! واله ین ائوی بورادیر؟

قوجا جاواب وئیریر.

هه، نه نه، بورادیر، من ده اونون آناسییم:

قلام سوروشور.

«واله»ی هاردا گورمک اولار، دئیر: قونشودا، توی دادیر،

گل ایچهری، بیر چای ایچ، یولدان گلمیسن، توی قورتاران، آدام گونده ره رم، چاغیرلار.

قولام دؤرت یئرده چاپارخانا دا آت دیشمیش ایدی آتی باغلاب، آل اوژون یویوب دئیر:

آی نه نه،

او توی ائوینی منه گؤستره بیلرسن می؟

قوجا ائوین نشانینی اونا وئیریر.

توی ائوی ائلخاننی نین ائوی و توی ایدی، قولام یاواشجا، مجلسه وارد اولور، اورادا اوتورور. گورور. شستلی بیر جاوان گوزهل عاشیق اوخویوز سس ایله بیل یاز بولبولی دی.

سونرا، طوی ائوین ده، مجمعه ده دوران بیغیر دیلار.

مجمعه نی قولامین قاباغیندان گنجیر ده نده، قولام - نامه نی مجمعه یه

سالیر.

مجمعه نی واله یین یانینا آپاراندا، واله نامه نی گوروب گوتوروب

آچیر، گورور کی، نامه دمیر قاپی دربنددهن گلیب واله یین حالی

پوزولور، فیکره جومور، ائشیدمیش ایدی کی، شاگردی صمد اوردا

زنداندادیر.

ائل به یی، واله ی توتقون گورونده، سوروشور عاشیق اولمایا،

اوچاغیریلان توی، بیزدهن یاخشی یئردی. یا توی صاحبی بیزدن

دولتلی دیر.

واله دئیر: ائل به یی ساغ اولسون، آیری سوزدور!

دمیر قاپی دربنددهن، زنگار خانیم نامه گونده ریب - منی

دئیشمه گه چاغیریب، توهین یازیب، بیرده نده یایلیق گونده ریب.

- واله مکتوبون مضمونون ائل به یی، اوخویور. ائل به یی دئیر:

ایندی کی بئله یازیب، جوابین ائله یازاسان کی، من - به یی سم،

هر کلمه سینه یوز مانات وئره جه یم. واله فی المجلس (درحال) قلم

کاغید ایسته ییب، نامه نین جوابین بئله یازیر:

دُو، دی ییبن قره باغدان، گلیرهم
مندن داوطلبی، وارسا، دئه گلسین!
بودونیا دا جهنمی، گُورسدیم،
هانسی بنده، گوناهاکارسا. دئه گلسین.

***

اثل به یی دئدی: ساغ اوّل به یندیم

ایکنجی بندی بیله یازدی:

میدانا، گیرهرم، دیوانه، نسبت،

پهلوانم، ابول مرجانه نسبت

فضولی، فردوسی، نظامی نسبت،

اولاردان دا، خبر وارسا، دئه گلسین.

اثل به یی بونودا به یندی. واله ی آقیشلادی. واله سون بندی دئییب،

نامه نی بیله قورتاردی:

واله ام مولام تک گیرهرم جنگه،

نئجه کی، مرحبى، سالمیشدی، تنگه،

من ده گلم، دمیر قاپی دربنده،

اوزوندهن اوستادی، وارسا دئه گلسین.

واله نامه نی قورتاریب - قولاما وئردی.

اثل به یی، واله یین آنعامین وئردی.

قولام نامه نی گوتوروب قوینونا قویوب یولا دوشدو. واله دمیرقاپی

درینده گئتمک ایچون، آناسیندان، عمی قیزیسی و آداخلیسی صنمدهن
وداعلاشماق ایستیردی.

عمی قیزیسی نین، رحیم آدیندا، نوکری واری دی، رحیمی یوللا.
صنمی توی ائویندهن چاغیرالار. رحیم، توی ائوینه گئدیب، آختارا
آختارا، گوردو، خانیم لار ایچینده بیر وور سیندیردی، گل گوره سن،
صنمده اونلارین آراسیندا اویناییر.

نوکرین خانیملارین اوخویوب اویناماقلارین گورمک هر شیئی
یاددان چیخار تمیشدی. گیزلنیب اونلارا باخیردی.

نوکری بویلا ناندا، قادینلار اونو گوریب چیغیریشدیلار، های
چیخدی کی، صنمین نوکری ایدی. گلیب قادینلارا باخیردی، رحیم
اوضانی بئله گوروب - قئدیب. دُبانا کوز قویدو. ائوه قایتیدی.

واله گوردو. رحیم گلیب، به کئف قایدیب. هیچ بیرشئی ده دئمیر:
واله سوروشدو، صنمی گوروب دئدین؟

رحیم باشینی اشاغه تیکیب جواب وئرمه دی.

واله ین اوره گی دولوب سازی کؤتوروب، زیلین زیل. بمین بم

اگلیب بئله سوروشدو:

باشینا، دؤندویوم، یارین نوکری،

عرضیمی جانانا، دئدین؟ نه دئدی؟

سن ده منیم کیمی شیرین دیل ایلن.

اوزولف ناهانه، دئدین؟ نه دئدی؟

نؤكر يئنه دينمه دى. واله ايکينجى بندى او خودو:

بولبول لر باغيندا اوينار گولونن،

آگلينب يانيندا، قاللام ايلينن،

حالينى سوروشدون؟ شيرين ديلينن؟

يالواردين جانانا؟ دئدين، نه دئدى؟

نوكر اوز قلبينده دئدى كى، عمى قيزيوين آيرى قيزلار يلا،

اويناماغين كؤرموشم. واله گوردوكى رحيم دهن سس چيخمميز، آخيز

سوزون گؤتوروب بئله دئدى:

من سئوه ره م، آخ اوزونده خالى نى،

گيزلتمسين، منده ن، مه جمالي نى،

واله دئير: منيم عرض حاليمى،

يوسف زليخايه، دئدين؟ نه دئدى؟

رحيم دئدى، آى عاشيق واله، او ساها تدان قورخورام كى، عمى قيزين،

منى گوئرسه، دهريمه سامان ته په، بيلمه ديم گوردوم، عمى قيزين،

اوينايير، هوشوم اوزومده ن چيخدى، اونلارا باخيرديم گوردولر....

آز سونرا صنم قيزلارا دئدى:

واله اوخويور، اونون سسى گلير، دئيرلر ودا علاشماق ايستير، صنم،

ايكى آيرى قيز ايله ن ائوه سارى گليب واله ايلن گوروشمك ايسته دى.

واله گوردو، عمى قيزيسى گلير، يانيندا ايكى آيرى قيز دا وار. گول

غونچه سى كيمي تبسو ملو گليرلر:

واله سازی گۆتوروب، اۇنلارا بئله اخودو.

توی ائویندهن گلن قیزلار گلین لر!

تویونوز دان عجب - حاللی گلیر سیز،

عاشیق اۆلدور مگه واردی قصدی نیز،

فیکر ایللیب، نه خیاللی گلیر سیز.

قیزلارین بیر دئدی: صنم ائله بیل عمی اوغلونون سنه سۆز و وار

بیزیم گلمه گیمیز مصلحت دگیل:

واله: سازی گۆتوروب بئله دئدی:

بیر بیرین چاغیریر، نه شیرین باجی،

بیر درده، دوشموشم، یوخدور علاجی،

نه واختدیر، دهانیم، دادیبیر آجی،

هر اوچووز، لبی باللی گلیر سیز.

واله گۆردوکی قلبینده کین عمقیز سینا دئییه بیلیمیه جک آخیر سۆزون

صنمه بئله دئدی:

عینیوی، عینیمدهن سن سالما ایراق،

تۆکولور چشمیمدهن او قانلی فراق،

بیر واله، بیر صنم، بیر خلوت اوطاق،

حاییف اولسون قیل و قاللی گلیر سیز.

قیزلار بئله گۆروب، صنم دهن آیریلدی یار.

واله آداخلی سیلهن قول - بویون اولدو.

صنم دئدی:

عم اوغلو گئتمک ایستیرسن؟

واله دئدى: عمى قیزی، من سندهن آیریلان دگیلم دئمیرقاپی دربندین،
حاکیمی زرنگار منه یایلیق گؤنده ریب منی دئیشمگه چاغیریب
اوزوندهن باشقاسین آدام بیلیمیر، عمر قالسا قایدیب گلرهم.
صنمین گؤزلیرى دولدو، آغلادی، واله صنمی بئله گؤروب سازی
سینه سینه باسیب بئله دئدی:

سنی گوردوم، هوش اوینادی، سَریمدن،

بیر اود سالدین شیرین جانه گئدیره م.

آتشین دهن، اود دوتوبان آیشدیم،

پروانه تک یانا یانه گئدیره م.

صنم دئدی، عمو اوغلو گئدیرسن دا، قیید گؤز لیریم یوللاردان آسیلی
قالماسین، واله دوباره سازی باغرینا باسیب بئله او خودو:

شیدا بولبول جوت دولانیر گولشان دا،

یعقوب تک آغلارام دائم کنعان دا،

چون شاگیر دیم، صمد قالیب زندان دا،

قوتارماغا، داغستانه گئدیره م.

واله گوردو بو آغلاماغین دوامین آلمیاجاق،

آخیر سوزونو، بئله سؤیله دی.

گؤزونون یاشینین، فداسی اولوم،

گئدره سم، گله ره م سن گوزله گولوم.

دئمیرقاپی دربنده، دوشوب یولوم.

شاگردیم، آماغا، داغستانه گئدیره م.

واله سؤزو تامام ائیله دی، صنم دئدی، عمی اوغلو سینه مه بیر ایکی

سۆز گلدی، اذن وئر دئیم. صنم حسرتیله «واله یین» اوزونه باخیب
او خودو.

باشینا دولانیم. اؤزو عمیم اوغلو،

گئدگیلن، آلاها، تاپشیردیم سنی،

یادیندان چیخارتما، اؤز جانانیوی،

گئدگیلن، آلاها، تاپشیردیم سنی -

واله دئدی، عمی قیزی بوندان آرتیق منی، سینسیتمه.

صنم دئدی: عمو اوغلو اگر او قیزی باغلا ییب آسان دا، گؤتورگئتیر

بورایا، اورادا قالما ایکنجی بندی سؤیله دی:

چیچک آچان باغچالاردا، بار اولسون،

شاه - مردان. اؤزو سنه یار اولسون،

سن ایستمه، اوز جانانین خوار اولسون.

گئدگیلن آلاها، تاپشیردیم سنی.

صنم گؤردو واله یین گؤز لری دولدو.

دئدی، عم اوغلو، قوی بو سؤزوده دئیم گئت.

هرگؤزه ل، اوزونه، توکر تئلینی،

انصاف ائله، دوتما اؤزگه آلینی،

صنم دئیر. من گؤزله رم - یولونی،

گئدگیلن آلاها، تاپشیردیم سنی.

واله عمی قیزی سیله ودا علاشیب باشلادی گئتمه یه. گلیب، آناسیندان

دا حلال لاشدی آناسی اونا پول زومهار قویدو، آناسی نین الینده ن

ئویدو. بوشعر لری ده آناسینا اوخویوب: سازی کوینگینه قویدو:

باشینا دؤندویوم آنا،
حلال ائيله، همّت ائيله،
سودون آمديم قانا قانا،
حلال ائيله همّت ائيله،

گئديرهم من دوزلريله،
ويداعلاشمام سيز لريله،
يئنى يئتمه، قيز لارايله،
حلال ائيله همّت ائيله،

واله آناسيندان دا خدا حافظ لشیب ائودهن چيخدی قاراباغدان
چيخاندا، قاييديب ائلينه باخدی. گؤردو داغلار باش - باشا وئريب،
باغلار دابولبولر جه جه ووروب اوخويور. گول لر آچيليب قه قه
ايله گولور. بنؤوشه، یاسمن بَحْثه گيريب، هر بيری بير رَنگه چالير.
گؤزلری نين ياشی آخدی اؤز اؤزونه ذئدی: يا قيسمت، بيرده بو
گؤزل ائليمه يوردوما قاييدام، يا قاييتمايام... بوردا واله سازی سينه
سينه باسيب گؤره ک ائلی ايله. نئجه حلال لاشير،

سوسن لی، سونبوللو داغلار،
حلال ائيله همّت ائيله،
بنووشه لی، گوللو باغلار،
حلال ائيله، همّت ائيله!...

***

گوی چمن لی دوزلری ایلن،
 دؤوران سوږدوم، سیزلریلن،
 یئنی یئتمه، قیزلاریلان،
 حلال ائیله، همت ائیله!...
 واله گئدیر بیر مُورادا،
 سیغینار، قادر اوستادا،
 یا گلیم، گلمی یم، یا دا!
 حلال ائیله، همت ائیله!...!

* * *

واله ائل - اوباسیلن حاللاشانندان سونرا یولا روان اولدو. گون بتر ایستی ایدی، بیر قدر آت سوږدو، یانقین ایدی، گؤردو ایکی زنان خیلاغی سو آپاریر، یاخینلاشیب گؤردو، بونلارین بیری گلین بیری قیزدی اونلاردان سو ایسته دی، سو ایچیندن سونرا سازی چیگیندن ائندیریب اونلارا اوخودو، گلین قیزا دئدی، دایان من عاشیق دان سورشا جاغام گوره گ هانسیمیزین، قیز اولماغینی زی بیلیر؟! یاخینلاشیب، بیری عاشیقین بیر طرفینده اوبیریسی، اوبیری طرفده دوروب، سوروشدو:

- عاشیق - هانسیمیز قیز، هانسیمیزین گلین اولدوغونو، دئییه بیلرسنمی؟

- واله دیققت له باخیب دئدی:

سن گلین سن اودا قیزدی.

قیز دئدی: ایندی کی تاپدین، بیر قاطر سؤز سویله قوی اوره ییمیز

آچیلسین:

گلین دئدی: آی قیز سن دینمه، سؤز منیم دیر، قوی من عاشیغا دئییم

اوخوسون

قیز دئدی:

- نیه، مَن سندهن اسگیم؟ یا مَنیم دیلیم باغلیدی بونلار بحثه
باشلادیلار، اودئدی مَن بئله ییم، بو دئدی مَن بئله ییم
واله، سازی کوینگیندهن چیخاریب گوره گ بونلاری نئجه ساکیت
لشدیردی.

بیر قیز ایله، بیر گلینین بحثی وار،

گلین دئیر: بوگون میدان منیم دیر.

قیز دئیر: آچیلما میس غنچه ییم

فصل باهار: باغ - ریحان منیم دیر.

○

گلین ده ییر: اورده گیم وار، غازیم وار.

شیرین - شیرین صوحبتم وار، سازیم

وار.

ساللاناندا، یوز قیز قدر، نازیم وار.

حیا، ایمان، ادب، ارکان منیم دیر

○

قیز دئیر: من اوخشامیشام آناما،

لعل و مرجان دوزولوبدور، تاناما،

ال وورسالار، سیندیرارلار شاماما،

ال دئیمه میس تاغ و بستان منیم دیر.

○

گلین دئییر: گل قیز دو شمه آرایا،
گر من اؤلسه م، عالم باتار قارایا،
بَزَنه رک، ساللام، سنی بلایا،
شوق سالان، جمال و جان مینمدير،

واله دئییر: ایکی نیزه من قوربان،
یولونوزدا، من قویموشام، باشلاجان
ایله مه بین بو غریبی خسته جان،
سیزده ن اوترو چشم گریان مینمدير.

قیزلار واله یین سؤزونده ن سونرا بحثی بوراخدی لار. دئدی لر: عاشیق
ساغ اول - مین یاشا! واله قیز گلین دن آیریلی ب یولادوشدو. چوخلو
یول گئدی ب، باهار چاغی ایدی، گوردو، بیر دسته قیز چیخی ب
چولده تَره دگیر لر.

قیزلار اوزاقدان گوردو بیر شصشلی عاشیق ساز چیگنینه بورک
یاشیندا، یول ایله گئدی ر.

قیزلار یین آراسیندا ن بیری آیریلدی، اوزون عاشیغا ساری وئری ب،
عاشیق دان سوروشدو عاشیق هاردا ن گلیر سن، هارایا گئدی رسن عاشیق
دئدی: آبدال گولاب کندیندن گلی ب دمیر قاپی دربنده گئدی ره م.

قیز دئدی عاشیق من شاعیر «معصوم افندی» نین قیزی یام. بو ما حالدا
هامی اونو تانیار، نه اولار گلی ب منیم آتاملا گوروشه سن، بیزده بیر چای
ایچه سن!

عاشیق دئدی آخی آتان گؤروب گئدرلنمزمی؟

قیز دئدی: آتام قوناق سئوهر، بیر آدام دی، یوخ! کدرلنمز قیز قاباغدا دؤشدو واله ده آتی اونون آرخاسیجاکنده ساری سورودو، واله سوروشدو. سنین آدین نه دی.

دئدی خطائی: (خطائی قادین لارا یچینده علم لی و شاعر ایدی او معصوم افندی نین یانیندا اوشاقلیق چاغیدان درس آلمیشدی. واله، قاپی یا یئتیشنده کؤردو گوزهل بیر دام- داشدی.

عاشیق حیظه داخل اولوب، آتی طویله یه سالیب، ال اولون یویوب، سازی اوتاق دا بیر گوشه یه دایادی. یورغون اولدوغونا گؤره، گوشه ده هوشلانندی.

معصوم افندی، اوماحالین، عالیمی، بیوک و بیلجی شاعر و ماللاسی ایدی، بیر آزدان سونرا معصوم افندی ائوه گلیب گوردو اوتاغین بوجاغیندا بیر ساز قویولوب، خطائی دهن سوروشدو؛ ائوه قوناق گلیب؟ خطائی دئدی:

بیر عاشیق گلیب، یول قوناغی دی، آتین دا باغلایب اوزوده هوشلانیب.

معصوم افندی سوروشدو. بورانی هاردان تانیردی؟

قیز دئدی من ده بونو اوندان سوروشدوم سؤیله دی:

بوردان یئکه و یاخشی ائو بوکنده گؤنرمدیم.

کیشی سوروشدو، چای چؤرک یئیب؟

دئدی: چای ایچیب چوره ک یئمیب معصوم افندی دئدی.

گئد او یاد، دورسون، ناهار یئسین خطائی گئدیب، نازیک سسیله

چاغير دى. عاشيق! عاشيق! دور آتام گلدى، ناهار يته.

واله چادرانى كى اوزونه ساليب هوشلاتميشدى اوزوندهن
گو توروب، گوردوكى، بير يئكه پر ماللادى، اوتوروب.

واله سلام وئردى عليك سلام و اوغور اولسون دئييب. سورشودو،
عاشيق هارادان گليرسن، هارايا گئديرسن يوخسا بودوره ده توى وار؟
واله دئدى: دمير قاپى درينده گئديرهم.

معصوم افندى، بونو ائشيدهن ده ديسكينيپ سورشودو.

- عاشيق اولمايا، آجلين گليب، اورايانه اوچون گئديرسن؟

عاشيق دئدى. ايش بئله گليب اورايا دئيشمه گه گئديرهم معصوم افندى
دئدى:

اورادا زرنگار خانيم آديندا بير بيليجى شاعر وار. تامام عاشيقلارى
باغلايير، سازلارين ليندهن آلير، دوستاقا سالديرير.
گئده رسن، خطايا قالارسان.

من اوزوم اونون قورخوسوندان گجه لر ياتاندا دا، داليمى او
منطقه يه چئويرهم.

گل صاباح آت وئريم، وسائل جور لييم، يولاساليم، قايد. اوز
ماحالينا.

يوخسا گئديپ، قايتماز اولارسان.

معصوم افندى زرنگار خانيمين، چوخ بيليكلى و عارف
اولماغىنى سويله ييب دئدى:-

- اؤغلوم، گور نه عالمدير، زرنگار، پيدا اولاندان من اوز شاعير
ليگيمى دانميشام.

ناحاق یثره اوزونو زحمته سالما، زرنگار لاجالانماسان واله دئدی:
 آی عمی: او قیز منه دین قویوب، معصوم افندی نه قدر اوگود
 وئردی. واله قبول ائیله مه مُعصوم افندی گوردو اوغلان گئده
 جکدی، دئدی: ایندی کی گئدیرسن، سوزومه قولاق آس ناهاردان
 سورا. من بیر نئچه بند باغلاما دیه جگم. هرگاه آچدین زرنگارین
 جاوابینی وئره بیله جکسن. یوخ آچا بیلمه سن اوزونو دردسره سالما.
 یوخسا زرنگار ۴۰ عاشیقی باغلایب زندانا سالیب به آبیر ایلیب
 سنی ده ایلر.

عاشیق واله دئدی: بویورون:

ناهاریئینه نندن سونرا، معصوم افندی. اوزون خطائیه دوتوب
 دئدی: قیز منیم او عصامی گتیر.
 عصامی وئر دئیینه، واله دوروخوب، اوزون معصوم افندیه
 دوتوب دئدی:

افندی عمی، وئردیگین، بیر چای دیر بیر آزجادا چوره ک! دئه!
 بولو نئچه ائلیر، وئریم، بونا عصالازیم دگیل!
 افندی گولدو، دئدی: سنین سازین وارسا، منیم ده عصام واردیر،
 معصوم افندی «واله» ی سیناقدان چیخارتماق اوچون بیله
 باشلادی:

کندینه لاف ائدیب شاعیره م دیهن،
 سؤالیمن جاوبینا دؤز ایندی،
 چکینمه، دیسگینمه، قیسیلما، قورغما،
 آل سؤالی، وئر جاوبین تئز ایندی،

واله جواب وئردى؛

بيلسيديم، ماحالى، بنده، ساليب سان،

هيچ بورايه، گلمز ايديك، بيز ايندى،

چكينمرهم ديسكينمرهم قورخمارام،

جوابين وئره رم، يوزه يوز ايندى

افندى دئدى، عاشيق - سنى برکه قويمورام، آيرى سؤزلر

سوروشاجام،

واله دئدى: افندى نهمه نه سوروشورسان بويورسوروش:

قوللوغوندايام.

افندى:

كيميدير مينايه گتيردى قوربان،

كيميدير دوغموشدو، بيرنچه اوغلان،

كيم، كيمي اولدوردو اولدو ناحاق قان.

كيميدير، وئرمه دى اونا، قيز ايندى.

واله دئدى، اونلار بير سؤز دگيل آل جوابى، افندى.

جبرئيل، مينايه گتيردى قوربان،

حوا، آنا دوغموشدو، يئتميش ايكي

اوغلان،

هابيلى قابيل اولدوردو. اولدوناحاق قان،

آدم ده وئرمه دى، اونا قيز ايندى.

افندى دئدى: عاشيق، بير ساختمانين يول پله سى اولسا، اونو بير-

بير چيخارلار. اونو بيردهن آدلامازلار. من ده بيرير سوروشاجام، قيز

اؤز اؤزونه دئيردى: آلاه بو عاشيغى ده دميين ايندهن قوتار.

افندی: اوکیمدیر، مین رکعت نامازی قیلدی،

نئچه ایل، اورادا، دایانندی، دوردو،

نئچه مین ملاکه خدمتکار اولدو،

نه دن، اولدو، دانشمادی، دؤزایندی،

افندی دئدی. عاشیق ائله بیل جوابین بیل میرسن.

واله دئدی: افندی دور: قولاق آس:

ملک طاووسودو، نامازی قیلدی.

سکسن مین ایل، اوردا، دایانندی دوردو،

سکسن مین ملاکه خدمتکار اولدو،

اولدو شیطان دانشمادی، دوز ایندی.

افندی سسَلَنیب، عاشیق! آلاهیْن آلتیندا - مَنیم الیمدهن قورتارایدین.

گئدیدیْن اوقیزین هاریینا، اوچوخ آداملار سینسیدیب.

افندی - دوباره:

اوکیمدیرکی، ال لری، وار یئدی مین،

هرالینده، بارماغی وار - یئددی مین،

هربارماغی، قلم چالار یئددی مین،

بونو بیلسن، یوخدو، سنه سؤزایندی.

واله دئدی: بولار بیر سؤر دگیل: آل جوابین

بیر ملک دی، ال لری وار یئددی مین،

هرالینده، بارماغی وار یئددی مین،

هربارماغی قلم چالار، یئددی مین

نه سیز گؤردوز اونو، نه ده بیز ایندی.

معصوم: افندی سوروشدو: بس اونوکیم گؤروب؟
 واله دئدی: اونو پیغمبر (ص) معراجا گئندنه گؤروب، انسانلارین -
 ثواب - گوناھین یازار. معصوم افندی: آخیربندی دئدی.

معصوم دئیر: کیمدی صاحب قدرت،
 هارادا اولوندو، مین کلمه صحبت،
 ملک لر، نه ره یه، وئر لر، زینت،
 بونو بیلسن یوخدو سنه سؤز ایندی.

واله: دئدی:

واله دئیر. محمددی صاحب قدرت،
 معراج دا اولوندو، مین کلمه صحبت،
 ملک لر، وئر لر، بهشته زینت،
 قسمت اولسا گئدسه ک، گؤر روک بیز ایندی.

سوز قورتاردی: مخلص، افندیله واله مین دیشمه سی قالدی سورایا.
 بیر دینجه لیب - سونرا یئنه دیشمه گه باشلادیلار یئنه افندی سوزو
 باشلادی.

افندی:

قاراباغدان دوچکین گلمیسن،
 عالم بیلیر من اعلایم، سن نه سن؟
 اوزون، اوز ائيله دوشدون گیریمه،
 حقدن سنه بیر بلایم سن نه سن؟

واله:

قاراباغ دان دوچکی یین گلمیشم.
عالم بیلیر، من یکتایم سن نه سن؟
قوللوق ائله میشم نئچه اوستادا،
عشق ایچینده، دولو پایم، سن نه سن؟
معصوم افندی:

سَن منیم حرفیمی سئچه بیلمز سن.
قورتایریب الیمدهن، قاچا بیلمز سن،
بویلارسان، بویلارسان کئچه بیلمز سن،
بو حکمه من دریایم، سن نه سن؟

واله:

آی افندیمن سنه. آل ائیلره من،
غوغاسیز باشینا، قال ائیلره من،
دریائین اوزونده، سال ائیلره من،
بو حکمه من موسایم سن نه سن؟

معصوم افندی:

معصوم دئییر: سنی چکدیرره دارا،
باشیندان قوردورام، کله مینارا،
سالام سنی بو ائلره آوارا،
من عاشیقام، پرسودایم سن نه سن؟

واله:

اوستادیم صمددیر، ساکن آبدال،
گورهن تک اوزونو، نوطقین اولارلال،
دئیشن ده، حافظه ورمییر، ماجال.
من واله ام، اونا غورره سن نه سن؟

معصوم افندی، سسلندی:ها؛ او قیزین عهده سیندهن وارارسان
 سندهن نگران قالمارام، سنی آلاسه تاپشیردم.
 واله دئدی: افندی عمی، مگر بئله اولار: افندی عمی دئدی: بس نه،
 واله دئدی، آخی گور هاچاندن منی، سینسیدیرسن، قوی من ده،
 سندهن بیر نئچه سوز سوروشوم، جاواب وئر گوروم، سن نه سن، واله
 بئله سوروشدو:

سن دهن خبر آلام افندی بابا،
 بیر نئچه سوال وار، ایستره م سندهن،
 سوال چو خدور: عهده سیندهن وارماسان،
 حقیقین مین بیر آدین ایسترم سن دهن!
 معصوم افندی جاواب تاپمادی.
 ایکینجی سین واله بئله سوروشدو:

آسمان دان ساللانیب، او نئجه، داش دی،
 قیمت سیز ساتیلان، هانسی قوماشدی،
 مغرب دهن، مشرقه، نئچه آغاشدی،
 دونیانین اولچوسون، ایسترم سن دن.
 افندی قالدی، واله دئدی. عاشیق، یاخشی سوزلر بیلیرسن،
 بونلاری هاردان اویرنمیسن واله دئدی: قوی بونودا دئییم ائشید.
 واله:-

واله درسین آلیب. عوممان ایچینده،
 او خورام درسیمی. عوممان ایچینده،
 هندوستان دریاسی عوممان ایچینده،
 مثقالین چکیسین ایستره م سن دهن.

واله سۆزو تامام ائله دی: خطائی چوخ سئویندی، افندی، والهین
اۆزوندهن اوپدو، دوردویور چوله چیخدی واله ده، اوزون گئتمه یه
حاضرلادی خطائی نین ایکی دوستو گلیب، خطائیه باش چکه، بیر
دئدی:

خانیم. قوناغین گۆزل اوخویور، نه اولار دئییه سن بیر قاطاردا، بیزه
اوخوسون، واله اونلارا سازی کو کلیب بئله اوخودو:

آلاگۆز بیرجوت سونانین.

هانسی نا قوربان من اولوم،

عشوه ساتیپ جان آلانین.

هانسی نا قوربان من اولوم.

***

قدی، قامتی دونیادا،

ماشآ آلاه چکن اوستادا

هر ایکسی، ملکزادا

هانسی نا قوربان من اولوم.

بیری ماه منوردی،

بیری شمس ایلن قمردی،

هر ایکسی چؤخ گۆزلدی،

هانسی نا - قوربان من اولوم.

واله دئیر: باغ ایچینده،
شاماملار، طاق ایچینده،
بیر خلوت اوطاق ایچینده،
هانسینا، قوربان من اولوم.

ایکی تازه نوجوانیم،
غمزه لری توکور قانیم،
واله دئیر: بیرده خانیم؟
هانسینا قوربان من اولوم،

واله ایسته دی سازی بیغیشدیرا.

خطائی دئدی: عاشیق اوکی اوخودون. بوقیزلارا ایدی. بس منه
اوخومورسان؟ واله، یئنه سازی سینه سینه قویوب بئله اوخودو:

بوردا، بیر گۆزه له، نابلد اولدوم.
بیر سۆز دئدیم. قورو دیله بوکولموش.
خطائی نی گۆر جک، خطائله دیم،
دُرر گوهر سر مندیله بوکولموش.

یولوم دوشدو، قوناق اولدوم. بونلارا،
گئنیب، بزه نیب. یاشیل آل لارا،
قیزیل، قولباق لؤلؤ شمشاد قول لارا
گوموش کمر اینجه بئله بوکولموش.

قوربان اولوم، آلا گوزون مستينه،
بال توكولوب. آل دوداغين شستينه،
آليم قويوم، تر سينه نين اوستينه،

دارچينه، ميخه يه، هله بوكولموش،

واله گوردو خطائى نين گوزى نين كناريندهن. قطره قطره ياش گلير.
اوخومانى تاپشيرمايلا، بئله قورتاردى.

قوربان اولوم، اودومونا، سويونا،

مينا گرد نينه، اوجا بويونا،

ديوانه والهى سن آل قوينونا.

گوزن دئسين بولبول گوله بوكولموش.

واله سوزوقور تاريب، سازى كوينگينه قويوب. خدا حافظ لشيپ
بولادوشدو:

خطائى خانيم واله چوخلو بخشش ائله دى، واله يولا دوشدو چوخ
گلدى. آجيقدى.

گوردو چولده، داغين دوشونده بير سورو، داوار ياييلىب، دئدى
ياخشى اولدو، ائله بو چوبانين يانيندا اوتوروب، بير يورقونلو غومو
آليب و بير پارچا چورك يئيپ دورارام.

يئتيشيب - چوبانا سلام. وئره، چوبان باشين قاوئادى گوردو بير
جاوان گوزهل عاشيق دير.

واله چوبانا باخيپ دئدى:

چوبان مئله، عاريف سن؟ يايوخ؟

چوبان دئدی: هانسی مثله؟

اصول دین، فروع دین ده ن ایستیرسن؟ یوخسا چوبالیق قانونندان
واله دئدی: چوبانلیق قانونندان.

چوبان دئدی: اونو بیلیره:

دئیبلر، یولدا، یورولسان، کروانا، آجیخسان چوبانا!

چوبان دئدی آژمیسانمی؟ آی عاشیق؟

واله دئدی، هه!

چوبان دئدی: دوش اوتور، سوت ده وار، چوره ک ده وار، بیر آز
اوتور، گنیریم. چوبان بیر نئچه قویوندان سوت ساغدی، بیر تونقال
قالادی، بیر سوت پشیردی واله بیر نئچه چوره ک دوغرادى، یئدی،
بیر آز سونرا بیر یاغیش باشلادی، سئل آتلاندی، چای قالخدی
چوبان قالدی چایین بویریسی طرفینده. واله گلنده چای دا
سویوخو ایدی، چوبان بیر عاشیغا باخدی، دئدی عاشیق سازیندان
گورونورکی، یاخشی عاشیق سان، حق عاشیغی سان.

سن گلنده، سو، یوخو ایدی، یاغیش یوخودو. باشیم سنه
قاتیشدی، اوزوم قالدیم بوتای دا، قویونلار او تای دا، گنجه یه آز قالیر.
سورونو جاناوار داغیدار، بیر آزدا چوره گیم وارایدی. سن یئدین.
اوتایا گنجه بیلمره، آزدا قالسام دوزه بیلمره ایندی کی حق
عاشیغی سان، منه بیر قاتار اوخویا جاقسان، چایین سویوآزالا، گنجه
بیلیم او تایا.

واله دئدی، آخی چوبان من نه اوخویوم. چایین سویو آزالسین؟
چای منیم نه سوزومه باخار؟ چوبان دئدی، اونوبونو بیلیمیره م.
یاگره ک اوخویا سان چایین سویو آزالا. یادا، بو دگه نه ک ایلن
یئدیگینی قوسدورا جاغام.

واله بیر دگه نه یه باخدی گوردو، چوبان الینه هاردا میخ، دمیر
گلیب، دوشویوب دگه نه یه.

واله - بیر آز فیکره دالدی، گوردو قالب بیلمه یین الینده! چوبان دا
دگه نک آلینده عاشیغا باخیردی. واله سازی کوینگیندهن، چیخاردیب
اؤز دوتدو، پروردگارا، دئدی:

ای پروردگار بونه دی باشیما گلیر، منی بو چوبانین الیندهن قوتار.
باشلادی حزین حزین اوخودو.

آر:

باشیوا دولانیم آی زنبور چایی

گلیب سندهن نئچه جانلار گئچیدی،

چوبان منی اولدورسه، سن اولدون قانلی.

نئچه نئچه قهرمانلار گئچیدی.

واله گوردو چای داشلاری دبردیب اویان - بویانا چیریا - چیریا گتیریر:

ایکینجی سین بئله دئدی:

اوجا داغلار آرامیزی آلماسین،

فلک منی داھی گوزدهن سالماسین،

ایستیر سن کی، سوگیم آغلار قالماسین،

چوخ عاشیقلار چوخ عوممانلار گئچیدی.

اوچونجو بئله دئدی:

واله دئییر اعتبار یۇخ بئش گونه،
رحمین گل سین، من فاغیرا، مسگینه،
شاهلار شاهی، شاه مردان عشقینه.
واله کیمی نو جاوانلار گئچیدی

بالا بالا، هاوا آچیلدی یاغیش گئندی چایین سویو آزالدی،

چوبان باخدی سئویندی دئدی: عاشیق آپارا بیلرسن، بیر نئچه
قویون - قوزو آیرام اوزوندهن آپار، گوردوم سن حق عاشیقی سان.

واله دئدی: چوبان من قویونو نیلیره!

واله چوباندان آیریلیب یولا دوشدو.

بیر نئچه مدّت یول گئدی، دمیر قاپی دربند چاتدی.

دربندین گیره جه یینده بیر دسته آدام بیغیشمیشدی. واله هی گورجک
اوندان سوروشدولار - عاشیق، هاردان گلیب، هارا گئدیرسن؟ واله
اونلارا بئله جواب وئردی:

قارا باغدان سفر ائتدیم،

مولک شیروانا، من گلدیم،

مجنون تک دوشدوم صحرا یا،

دهلی، دیوانه، من گلدیم.

شامانی شهرینه یئتدیم.

عجائب، سیئرلر: ائتدیم،

داش کسن، گئدی یی، اؤتدوم،

هانسی رضوانه من گلدیم.

خوشدو، جاوانی، یایلاغی،
سویوق سولار، تر بولاغی،
باهار فصلی گلین، چاغی،

عجب خندانا، من گلدیم
من واله ام زرنگارا،
سیغینیدیم پروردگار،
جانیمی سالدی اودلار،
مثل پروانه من گلدیم،

واله سوزونو تامام ائله ییب، اونلاردان آیریلدی گلیب بیر گؤزل باغین
یانیندا دایاندی.

بو باغدا، مرمردهن تیکیلیمیش بیر ائو وار کی. باشی، بولوددان نم،
چکیر.

بورا دا، دنیا دا اولان هر جور آغاج گول، میوه واردیر.
بوتون تامام قوشلار بو باغدا یوواسالیب گول لرین یانیندا، بوتو
خلاریندا گزیرلر، ائله بیل کی، بهشتین بیر گوشه سیدیر،
واله باغین هر طرفینی دولانیب، دقتله باخیردی بیر دن، گوردو،
نه! باغین ایچینده بیر قیز دولانیر آدامین عقلین آپاریر.

ائله بیل کی بیر جیراندی، سیاحتیه چیخیب. قیزین، یانیندا، قیزح
غنچه (قره واش - کنیز) وار، هاموسو، اینجه بئل قارا قاشق قارا گوز آما
هئچ بیر ی خانیم، اوخشامیر.

خانیم قاشلاری کامان، گوزلری شهلا کیرپی گی اوخ، بورون هند

فیندیغی، سینه سمرقند کاغیدی مه مه لری شاماما کیمی
یومورولانیب، گل منی گور، دردیمدن اول، عاغلی آپاران دیر.
سوزون قیساسی ائله بیل کی پروردگار تامام گوزه للیگی بر قیزین
باشینا تۆکوب.

واله یین عاغلی، باشیندان چیخیب آز قالدی یثره لسین، زورونان
اوزون ساخلادی. دئدی: «کمسر اوغلو کمسر، مگر هر گوزه لی
کۆره نده، اوره گین کئچه جک؟»

یقین کی بو عاشیق لاری بنده سالان زرنگار خانیم اولاجاق.
اولمک - اولمکدی، خیر یلداماق، نه دئمکدی؟ گل بونا بیر نئچه
بند سؤزدنه، اگر زرنگار اولسا اوزونو بیلدیره جک.»

واله سازی سینه سینه باسیب گۆره ک همَن خانیمانه دئدی؛

ای هاوالی گشته چیخان نازنین،

گشت ایلیب، نه هاوالی گتیرسن؟

نئچه عاشیق لاری بنده سالیب سان.

گۆتوروبن و وزروبالی گتیرسن.

دئمه کی، ائله بور زرنگار خانیمدی. زرنگار عاشیقین سسین ائشینده ن
کیمی، قیزلاری سسله ییب دئدی:

- آی قیزلار گۆرون بو عاشیق کیمدیر؟

هارادان گلیب، منیم باغیمین بو یرونده بئله اوخویور.

اونو منیم یانیم گتیرین، واله ی. خانیمین حضورونا گئتدیلر.

دئیرلر، زرنگار یاسمن تئللرلرینده ن اوج تئل آیریب، سینه

سازائلدی: میرواری بارماقلاری داته زنه، ائله ییب، یاسمن تئل لره

چکیب دئدی:

باہار، آیامیدی، عشرت چاغیدی،
گشت ایللیب، من هاوالی گئزیره م.
اوتوز دو ققوز عاشیق، بنده سالمیشام،
گؤتوروبن و زروبالی گئزیره م.

واله:

بودونیا دئدیگین، بیر بی وفادی
اونانگنه، علاج، ذوق و صفادی،
ائله یارسیز گئرمک سنه جفادی،
ائله ییب سن، نه خیالی گئزیر سن.

زرنگار خانیم:

خالق، لم یزل، واحد یکتای،
بیر کمال قدر تدهن و ثریب منه پای،
بو عصرده، عاشیق گلمز منه تای.
اویرانی، اوتورانی گئزیره م.

واله:

واله کیمی گئز مه آه وزار یلان،
الفت ائله بیر وفالی، یاریلان،
قوشول بیر مناسیب خریدارینان،
شوخی طرلانسان، شوخی هاوالی گئزیر سن.

زرنگار خانیم:

گور نئجه بوینونا سالدیرام کمند،

سریندن، تیکدیرره، مناره بلند،

آدیم زرنگاردی، مکانیم دربند،

واله کیمی نوجوانی گئزیرهم.

سوزلر تامام اولاندان سونرا زرنگار خانیم خبرآلدی:

- آبدال گولابلی، عاشیق والہ سن سن می؟

واله دئدی:

- بلی خانیم،

زرنگار خانیم دئدی:

- عاشیق والہ، ایندی کوروم، من ایلن مئیدانا

گیریششه چک سن می؟

واله دئدی:

- نئجه کی جانیمدا جان وار سنلن و آرام.

گرک سنلن بیر دووران ایلیم کی، صداسی انقراض آدمه تک گئدسین.

بوسوزو زرنگار خانیم اشیده ن همی، همان ریحان باغین قالی لارلا

دوشد دیردی.

دربنده اولان، هامی آدلی سانلی، آداملاری، علمانی، آخوندو،

صغیرده ن کبیره، مجلسسه چاغیریلدی.

و او اتوز دوققوز عاشیقی دا او مجلسسه برقرار ائلدی:

چوخ چک مدی که، مجلس باشلادی.

اولین سۆز زرنگار خانیمما وئریلدی.

زرنگار خانیم دئدی:

- واله، سندهن بیر نئچه سۆز خبر آلاجام.

واله دئدی:

- بویورون، سۆز سیزیندیر.

زرنگار خانیم:

بیزدهن سلام اولسون عاشیق واله

مردین میدانیدی، گل ائیلیه ک جنگ،

گوژییم، کیم کیمی، وئریر زاوالا،

کیم کیمین الینده مات اولو دلتنگ؟

واله:

آل جوابین دیم، زرنگار خانیم،

منم عاشیقلاردا، بیر گیرانی سنگ،

ذره جه یشیرمدن، ده برده بیلمز،

یینغیلسا، روم، قیصر، تا هند و فرنگ.

زرنگار خانیم:

سن تک چوخ، اصلان لار سالمیشام گیره،

اوج گونده، بیر چوره ک وئریره م جیره،

سنین ده، گردنن گئچه ر، زنجیره

عاشیق سرداریام، مانند پشنگ.

واله:

عاشیق اولان، اوزون سنه باب اتمز،
سالامی اشیدهن گئجه، خواب اتمز.
دمیر زنجیر عشق اودونا تاب اتمز.
گل منه، باغلاما، توپ ایله توفنگ.

زرنگار خانیم.

مغرور اولما سیننده کی وارینا.
بیر تپیگیم بسدی، بورچ و بارینا.
زهر لر قاتارام روزگارینا،
قان آغلار، حالینا دریادا، نهنگ.

واله دئدی:

خانیم - چوخ اؤزوندن، جوشما، قایایا
راست گلیب سن واله، تزنه یه دم وئردی.
ساز جوشا گلدی:

قوربان اولوم سنین کیمی جا نانا،
سن، بیر زئانه سن، من بیر مردانا،
هوژمونان، هایخیریب گیر سم میدانا،
اصلا این چنگینه، دایانماز پلنگ.

زرنگار خانیم:

بو میدانا سنی، گتیرمیش آجل،
گۆره جک سن هله جنگیله. جدل
زرنگار دئیر: مئیدانیم صاباح گل:
بوگون سۆزدو سنه گلمیشم ایرنگ.

واله:

قوربان اولوم سن تک چشم مستانا،
حریف له، دانیشما، سؤیله بیانا،
واله ام، سینه می، قویدوم نیشانا.
هر کاماندار آتسین مین تیر خدنگ.

سۆز تاماما یئتشدی. زرنگار خانیم سازی الینه آلیب دئدی:

واله - یورولموشام. گل بیر آز دینجه لک واله راضی اولماییب

دئدی:

- خیر خانیم، من یورولمامیشام.

زرنگار خانیم باخدی کی. واله یئنی جه قیزیشیب دیر.

اودا پلنگه دؤنوب، سوروغو سؤال سیز سازی سینه سینه قویوب

آلدی گۆره ک واله دن نه خبر آلدی:

«بیزدهن سلام اولسون عاشیق واله،

ازل نه شئی، خلق ائلدی سُبحانی،

نئچه شئی لر اولدو اوندان آشکار،

یاراتدی، صفتی، نامی نشانی.

واله اوز چئویریب دئدی، آی خانیم:

دولاییدان بیر نئچه سؤز اویره نن عاشیق لاری باغلایب
دولدورموسان زندانا، بئله بیلیرسن من ده، اونلار دانام؟ سیرت قایایا
توش اولوب سان بونلار بیر سؤز دگیل: قولاق آس.

آل جوابین دئیم زرنگار خانیم

ازل بیر دور خلق ائلدی سبحانی،

جمع عالم، اولدو، اوندان آشکار،

یاراتدی، صفتی، نامی، نشانی.

زرنگار:

دینن گوروم نه دیر یترین اساسی؟

نه اوستونده قرار دوتوب دوراسی؟

نئچه ایلدی، یترین گو یون آراسی،

نه دن خلق ائتدیلر - هفت آسمانی؟!

واله:

بیل گیلن، بالیق دیر، یترین اساسی،

گاو اوستونده قرار دوتوب دوراسی،

سکسن مین ایل، یثرله گو یون آراسی،

نوردان خلق ائتدیلر - هفت آسمانی،

زرنگار:

اونہ ایدی؟ بیللمگ اولماز سانی نی؟

کیملریدی؟ یومادیلار قانی نی؟

ملک لر، آلدیلار، انتقامینی،

نہ دن خلق ائلدی - هفت آسمانی؟

والہ دئدی: ائله بو سؤزلرین بویازیق عاشیقلاری دوتوب بنده سالیب

آنالاری نین گوزون بولدا قویوب سان، قولاق آس.

والہ:

اولدوز لارین بیللمک اولماز سانی نی،

شهیدلرین، یومادیلار، قانی نی،

عزرائیل آلاجاق، اؤز اوزوجانی نی،

نوردان خلق ائلییب هفت آسمانی.

زرنگار:

اوکیمیدیر کیمدن خوف ائدی قاچدی،

نئچه ایل اورادا، خوابا اوغراشدی،

اوکیمیدیر، اونلاریله اوغراشدی،

آدلاری نه ایدی؟ اسم و بیانی؟

والہ:

تملیخا، پادشاهدان خوف ائدی قاچدی،

یوز سسکسن ایل، اور ادا، خوابا اوغراشدی،

قیطمیرایدی، اونلاریله. اوغراشدی،

اصحاب کھف ایدی اسم و بیانی.

زرنگار:

بیر الف بیر لام دیر حساب ائيله سن،
توکوب کتابلاری حساب ائيله سن،
یوزمین کامل بیر نادانلا. نیله سن؟
هانسی ملک، باده وئردی ایمانی؟

واله:

بیر الف بیر ذال دیر حساب ائلرم،
توکوب کتابلاری حساب ائلرم،
سن بیر ناقص، من بیر کامل نئلرم،
شیطانیدی بادا وئردی ایمانی.

جماعت گوردو. ائله بیل بو عاشیق بوقیزی
سینسیده جک: دئیشه قالدی یئنه سونرایا. سؤن دئیشه لر زرنگار و
واله ین آراسیندا بئله گئجدی، سوز زرنگارین ایدی.

زرنگار:

قاراباغدان دو. ائله ییب گلمیسن،
عالیم بیلیر من اعلایم، سن نه سن؟!
اوزون، اوز الینله بیخدین ائوینی،
حقده سنه بیر بلایم، سن نه سن؟!

واله:

ای نازنین شاعر لرین ایچینده،
عالم بیلیر، من یکتالم، سن نه سن؟!
قوللوق ائله میشم نئچه اوستادا،
عشق ایچینده دولو پایم سن، نه سن؟!

زرنگار:

من سنی سالارام خاک تورابا،
ستوالیمدان عاجز قالدین جاوابا،
بوی وثرمرم، هر کشتی به، غورابا،
بو وئلادا، من دریایم سن نه سن؟!

واله:

اوستادیم صمددیر ساکن ابدال،
اونو گووره ن کسین اولور دیلی لال،
کالام دا، حافظه، وثرمزدی ماجال؟
من واله م اونا غرره سن نه سن!

سوز تاماچاتدی

واله دئدی: زرنگار جانیم اذن وثر ایندی ده من قاباغا دوشوم بیرنئچه
باغلامادئیم سن آچ زرنگار خانیم جاواب وثرمه ی.
در بندین اهلی دئدی لر، عاشیق اوزاق اولکه ده ن گلیب، دئسین.
زرنگار اذن وثردی.

واله سازی کوکله ییب بئله باشلادی.

سندن خبر آلیم زرنگار خانیم،
ازلکی مطلبین، کامین نئچه دی؟
نه ایله کامل سن نه ایله ناقص؟
مرده، زنده، سر انجامین نئچه دی؟

زرنگار:

آل وئریم جوایین، آی عاشیق واله،
ازلکی مطلبیم، کامیم ایکی دی،
ادبلی کامل دی، به ادب ناقص،
مرده - زنده، سرانجامیم، ایکی دی.

واله:

اونه دی کی، باطیننده ناظر دی؟
اونه دی کی، وجودوندا حاضر دی؟
اونه دی کی، شب زیلده حاضر دی،
بوندان آرتیق سنین کامین نئچه دی؟

زرنگار:

بیز آلاهدی، باطیننده، ناظیر دی،
او اوشاقدی، وجودومدا حاضر دی،
دورد کتابدی، شب زیلده حاضر دی،
بوندان آرتیق دولوجامین ایکی دی.

واله:

واله دئیر: بیر الف له بیر قایین.
نئچه ایلر معناسینی سیز دئین.
نئچه آددیر، بیانینی سویله بین
اونه دی کی، دئمک اولماز ایکی دی.

زرنگار خانیم بو باغلامانین آخیر بندین

آچا بیلمه دی، واله اؤزو باغلامانی
حضراتین حضوروندا بئله آجدی.

واله ابجد حسابینی، بئله یادائیلەر،
بئله معناسینی تئز ساواد ائیلەر،
بیر الف بیر قایین، مین بیر آدائیلەر،
آنجاق دئمک اولماز اونا، ایکی دی.

بورادا، زرنگارین سؤزوقوتولدو، واله زرنگاری آپاردی، ایلقار
وئريلمیشدی، واله باغلاسا، صاحب اختیار دیر: واله، وئردی؛
عاشیق لارین بوینوندا کمند آچیلدی بنددن بورا خیلدی لار، صمدده
زنداندان چیخدی: گلیب والهین یانیندا اوزون یئرہ سورتدو واله،
آتابالیا باخان کیمی صمدہ باخیب قوجا قلابیب،

دئدی: صمد. صمد: دئدی، بلی -

به یه نیرسن می؟ بوقیزی آلام سنه، اختیار ی منده دیر.

صمد دئدی، اوستاد، زنداندا ائشیدیمیشم بو قبیز اؤز عم اوغلو سو
قره خان لا سئوگی دی آما قره خان ایله لچ ائیله ییب قره خانین گوزو
بوقیزین دالیندا دیر.

واله زرنگارا اوز چئویریب دئدی.

اختیارین منده دیر قولاق آس بیر نچه سازیلان سنه سؤزدیم.

باشینا دؤندؤیوم، گؤزهل زرنگار،

گره ک سنی قره خانا، وئره من.

آخار بودیلیمدهن اوقانلی فراق،

گرک سنی قره خانا وئره من.

آنادان الموشام مرد، مردانا،

شاهلار شاهی کیمی، شاه مردانا،

او خورام بوسوزی، عارف لر قانا.

گرک سنی قره خانا وئرم من.

زرنگار گویول وئرمیردی، او واله بن اؤزونه وورولموشدور.

واله گوردو، زرنگار خانیم یانینداکی قیزلاریلا دانیشیر، واله سؤزو

سچیب. بئله دئدی:

ترک ائتمیشم، آتامیلان آنانی،

یاندیرارلار عشق اودونا، یانانی،

واله دئییر آغلار قویدوم صنمی،

گره ک سنی قره خانا وئره من.

زرنگار قبول ائله دی، شادلیق دوتدولار.

واله اذن ایسته دی ودا علاشیب گئدسین - زرنگارین گؤزلری دولدو.

دئدی ایندی کی منی قره خانا وئردین تو بودا گرک سن توتوب اشتراک

ائدسن. واله راضی اولدو، آلدی عمی قیزی سی صنمه - ماجرائی

بئله مکتوب ائله دی. نئچه گون اوردا قالماغین دا، یازدی. آنا آنا سینا،

دا سلام گوندردی

مکتوب:

باشینا دولانیم، گول اوزلو یاریم،
نگران قالما، اودیاره. گلیرم.
تامام عاشیقلاری، آزاد ائله دیم.
سیغینمیشام، گردگاره گلیرم.

○

اوتوز دوققوز عاشیق، آزاد ائله دیم،
اونلارین گویلونو، من شاد ائله دیم،
هر یترده آلاهی من یاد ائله دیم.
دوشمویه سن، آه وزاره گلیرم.

واله یئدی گون یئدی گئجه، دمیر قاپی در بندده شاهانه توی توتدو، و
تویون قورتاریشین و دوواق قاپیاسین، دا بو مخمس ایله قورتاردی.

بو نه قددی، بونه قامتدی، ای زرنگار!
هانلی قاشلارین کیمی در خوش فشان ای زرنگار!
سر و قددی، شمشاد قول، اینجه میان ای زرنگار!
یوخدو مزگانین کیمی، تای کمان، ای زرنگار.
قویمادی من ده، داهی دین ایمانی ای زرنگار.

نئچه ایل لر بوجاهاندا اهل سئودا گزمیشم،
ایل لریمی درینده من بی تمنا گزمیشم،
هر طرفی گشت ائله ییب هر بیر یانا گزمیشم
هر بیر گوزهل لر گورمیشم القصه دونیا گزمیشم
هئچ گوزهل گورمه میشم من بی نشان ای زرنگار.

خوبلارین آهل کمالی عشق اهلینه ایرای اولور،
چوخ ولایتلرده سؤیلرلر وصفی نی یکتای اولور،
چونکه رسمیدیر عاشقه، خوبلار لبیندن پای اولور.
چوخ گۆزه لیر عاشقی نین، اهلینه دوشسه زای اولور
خوف قیل کیم عشق اهلیدیر یا من آی زرنگار

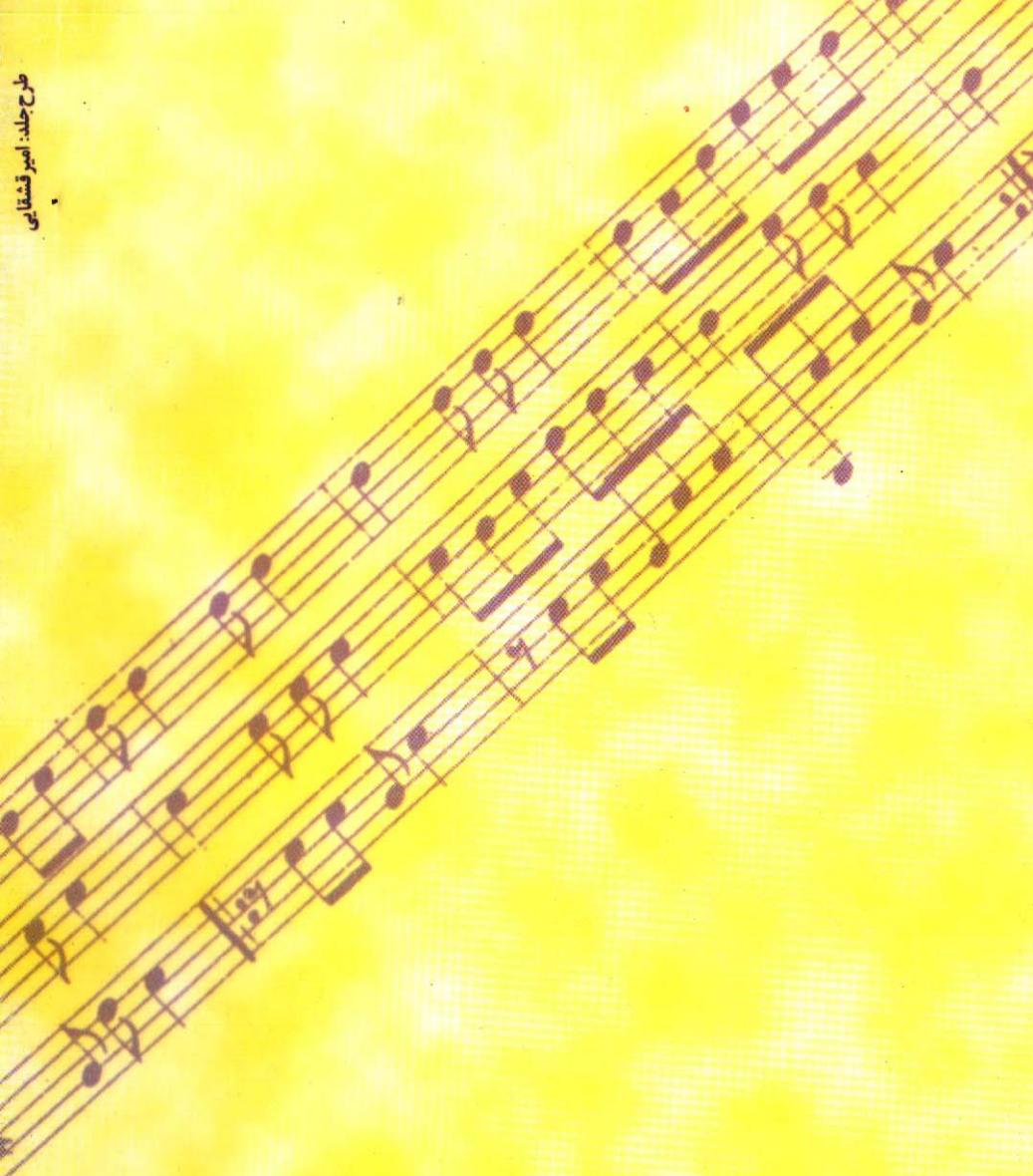
سروقد، سبزه پوش لاله زنخدان، زولفوسمن،
گردنی مثل صراحی اینجی دیش غنچه دهان،
لبلی مانند لعل، دوّم بدخشان یمَن،
غمزه لر خونریز قاتل فتنه، چشمی فان ایچین،
اولدورو بو واله ی، وئرمز آمان ای زرنگار.

تهران - ۱۳۸۰

قائناقلار

- ۱- روایت مرحوم عاشق حسن قاشیقچیلی میاندوآب ۱۳۶۱
- ۲- آذربایجان تاریخینه بیر باخیش - دکتر جواد هیأت چاپ.
وارلیق
- ۳- آذربایجانین «محبت داستانلاری»: چاپ باکی - ۱۹۷۹ - علم
نشریاتی
- ۴- آذربایجانین عاشیقلار وائل شاعرلری - باکی ۱۹۸۳ علم
نشریاتی

شابک: ۹۶۴-۶۷۴۱-۰۸-۸
ISBN: 964-6741-08-8
قیمت: ۶۰۰ تومن

تهران: میدان انقلاب - اول کارگر -
پاساژ فیروز - طبقه دوم - نشر اندیشه نو
تلفن ۶۴۲۷۳۷۱